

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש בעל הברכת משה מלעלוב, הרה"ק רבי משה מרדכי בן הרה"ק רבי שמעון נתן נטע בידרמן זצוק"ל, נלב"ע במוצש"ק כ"ד טבת תשמ"ז

פעם נכנס הגאון רבי יהודה עדס שליט"א ראש ישיבת קול יעקב אל הרבי בעל הברכת משה מלעלוב ושאלו בפי, היות והוא עוסק בישיבה בחינוך בחורים צעירים רצונו לדעת איזוהי דרך קלה להגיע ליראת שמים. השיבו רבינו "ללמוד הרבה גמרא, זוהי הדרך הקלה להגיע ליראת שמים!"...

ופעם, כשהרבי שכב במיטתו משותק ומדוכא ביסורים קשים, נכנס בחור לבקש חיזוק והזכרה בעבודת ה'. "תלמד גמרא ביראת שמים", ענה לו הרבי. "כן", נענה הבחור, "אבל אני מבקש לשמוע דברי חיזוק". ענה הרבי הקדוש ואמר: "תלמד את הגמרא הקדושה, זהו החיזוק האמיתי. אתה רואה אותי? כל מה שאני מחזיק מעמד, הכל בגלל שאני מסיח את דעתי מדף הגמרא!"...

פעם בליל שבת טרם נכנס הרבי לעריכת השולחן, ישב בחור אחד ולמד גמרא. לפתע הושלך הס, והרבי נכנס לטיש. הבחור קם ממקומו, סגר את הגמרא והניחה בארון. הרבי ששם לב, פנה לארון הוציא את הגמרא והגישה לבחור: "המשך ללמוד", אמר לו, "למד את התורה הקדושה!"...

רגיל היה הרבי לומר: "כל הכתוב בשולחן ערוך ובספרי המוסר, הכל מבוסס על הגמרא, צריך ללמוד את המקור!". וכן היה אומר תמיד: "יהודי שאינו לומד גמרא, אינו חשוב יהודי, ואף אינו חשוב כלל אדם!"...

סיפר הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א רבה של מגדל העמק: אחד מהתלמידים במוסדות "מגדל אור" התלונן תקופה ארוכה על מיחושים קשים בבטן. יום אחד הוא נתקף בכאבים עזים ונאלצו לאשפז אותו בבית חולים, שם בדקוהו ומצאו דלקת חריפה בכליות, והרופאים המליצו לנתחו.

נטל הרב גרוסמן את האבא עם הילד ונסע איתם לבני ברק אל הרבי להזכירו לפניו ולבקש את ברכתו.

"האם אתה לומד גמרא?", שאל הרבי את הילד. הנהן הילד בראשו לאות חיוב. "אם אתה מקבל על עצמך ללמוד גמרא בהתמדה ויראת שמים", אמר הרבי, אינך זקוק לחזור לבית חולים, סע חזרה לישיבה ובעזרת ה' המחלה תחלוף כליל!"...

אולם האבא שלא גדל על אמונת חכמים ועל אמונה בכלל, לא הסכים, ועמד בתוקף על דעתו לאשפז את הילד בבית חולים. "אם הרופאים קבעו שצריכים לנתח, איך אפשר להתעלם מדבריהם?"... חזר הילד לבית חולים, והרופאים קבעו לו תור לניתוח. כשהגיע היום המיועד ערכו לו הרופאים סדרת צילומים לקראת הניתוח. כשהרופא המנתח בדק את הצילומים, עלתה על פניו הבעת תמהון. הוא מיהר לקרוא לרופאים אחרים והראה להם את הצילומים. לאחר שהחליפו ביניהם דין ודברים, פנה המנתח להורים ואמר להם: "אינני מבין מה אירע כאן, אך מהצילום עולה שהמחלה נעלמה כליל! הניתוח מבוטל ואתם יכולים ללכת הביתה!"...

המופת המרעיש הותיר רושם עז על ההורים ובני המשפחה וחולל בהם מהפך. הם התחילו מאז להשקיע בבנם ולעודד אותו להתמסר ללימוד התורה הקדושה. כמובן שהילד עמד בהבטחה שהבטיח לרבי, הוא התמסר כולו ללימוד הגמרא בהתמדה נפלאה, עד שבגיל 17 זכה לעשות סיום השי"ס!

(טוב עין הוא יבורך, ישר כוח עצום למזכה הרבים הגאון הרב זלמן גרוסמן שליט"א ששיתף אותנו בספורים המרטיטים על הרבי הקדוש)

איך הרבי הקדוש מלעלוב ריפא ילד בזכות לימוד גמרא

התיקון הגדול ביותר בימי השובבים

השבוע (כ"ד טבת) יחול יומא דהילולא של כ"ק מרן הרה"ק הרבי מסוכטשוב בעל השם משמואל זצוק"ל, שאבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, שהיה רב ביהמ"ד סוכטשוב וראש כולל סוכטשוב, היה דבוק בכל רמ"ח איבריו במשנתו של הרבי הקדוש, באומרו פעמיים בשבוע שיעור בספר הקדוש "שם משמואל" מתוך התלהבות, והספר לא היה יורד מעל שולחנו, לא אוכל להימנע מלהביא כאן קטע נורא מדבריו הקדושים אודות התיקון של ימי השובבים "ע"י לימוד התורה.

וכך כותב השם משמואל בפרשת ויחי (תרפ"א): "הנה ימי השובבים י'ת"ת הם זמן התיקון לחטא הידוע, ויש שמתענים ועושים סיגופים, מוטב שיאמר כל אחד לנפשו מוטב להשתעבד בביתה של תורה ולצמצם את כל מעשיו ותהלוכותיו שיהיו בדרך התורה, ולא להשתעבד לתעניתים וסיגופים, כמו שהגיד כ"ק זקני האדמו"ר הגדול זצלה"ה מקאצק שההילוך בדרך התורה הוא הגדול שבסיגופים לגוף, עד כאן דבריו. ומובן שהאיש השם ש'כמו להשתעבד לתורה, הן בביצת הלימוד והן בצמצום תהלוכת מעשיו על פי דרכי התורה, מועיל יותר מכל סיגופי הגוף!"

ובפרשת לך לך (תרי"ב) כותב רבינו, "אשר קדושת ישראל בענינים אלו היא עשומדת להם נגד שעבוד ד' מלכיות... וכל כמה שהאיש נקי בענינים אלו ועושה תשובה על העבר... אין כח המלכויות מושל ושולט עליו. וכ' זקני זצלה"ה מקאצק אמר על הצעירים, אם ישעבדו את מוחם להגמרא מוטב, ואם לאו ילקחו [-לצבא]. והיינו הך שאין דבר תיקון לחטא זה כמו שיעבוד המוח בלימוד הגמרא, כי באשר הפגם במוח, מוכרח התיקון נמי להיות במוח, זוהי יגיעה בעיון ההלכה!"

ועוד כותב רבינו בענין זה בפרשת חיי שרה (תרי"ג) זה לשונו: "הנה ידוע שעבודת האדם היא לברר הטוב מן הרע... והנה במה שהאדם מתגבר על יצרו וטבעו המושכהו לאחור להפילו לבאר שחת, ומשבר את חומת הברזל של המניעות העומדות תמיד עלי דרכו... והוא מתגבר על כל אלה בכח גדול, בזה הוא מוציא ומברר הטוב מן הרע... עוד זאת במה שאדם מתאמץ בתפילה ובתחנונים הוא עושה תיקונים גדולים למעלה ולמטה כידוע. אבל כל אלה נקראים רק חיי שעה. ועיקר הבידורים והתיקונים הם על די יגיעה ועסק התורה במה שמטריד את שכלו ומשקיע את רעיונותיו בתורה, כי תלמוד תורה כנגד כולם!"

כשהרבי אומר זו אמירה...

השבוע נלמד בדף היומי (דף מ"ח ע"א) את לשון הגמרא:

"השתא אמרוה משמיה דגברא רבה ולא ניקבלה?" [-אמרו את הדבר בשם אדם גדול, ולא נקבל אותו:].

הגמרא אומרת במסכת תענית (דף ב' ע"ב): "רבי אומר, אומר אני". שואל מרן ראש ישיבת מיר הגאון הגדול רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל מהו כפל הלשון "רבי אומר אומר אני"? אומר רבי חיים וורט יקר מאוד. הרבה אנשים אומרים דברים, נו, ואם הם אומרים אז מה? אבל "רבי אומר" - 'אז רבי זאגט, איך דאס געזאגט' [-כשהרבי אומר, אז זה באמת אמור]...

בחמלת ה' עלי עלה לי רעיון נוסף על פי הדרש: "רבי אומר אומר אני", כשהרבי אומר כאן, אז גם הקב"ה בשמים ממעל אומר כך כמו שהרבי אומר, בבחינת צדיק גזר והקב"ה מקיים...

(מתוך הפתיחה לשיעור, א' אלול תשע"ג, פסחים דף מ"ח)

כשהרב אומר אין מהרהרים אחריו

השבוע נלמד בדף היומי (דף מ"ב ע"א): "אמר רב יהודה, אשה לא תלוש אלא במים שלנו". ומספרת הגמרא שבא רב מתנה לפפוניא ודרש הלכה זאת ברבים. האנשים ששמעו את השיעור הבינו שכוונתו למים שלו, ולמחר הגיעו כולם עם כלים גדולים וביקשו לקבל מהמים שלו, הבין רב מתנה את טעותם ואמר להם: התכוונתי למים ששהו לניית לילה [שלנו] מלשון לינה].

מסיפור זה אנו לומדים מוסר השכל, כשהרב אומר משהו בתורת פסק הלכה למעשה, אין מהרהרים אחריו, אלא מקבלים את הדברים כמו שהם מבלי להתווכח.

רבינו מאור ישראל מרן בעל החפץ חיים ז"ע איחר יום אחד לתפילת שחרית, ונכנס לבית הכנסת והצטרף לתפילה רק סמוך לאמירת ברכו שלפני יוצר אור. אחרי התפילה פנה החפץ חיים אל בחורי ישיבת ראדין והתחיל להסביר את הסיבה שהוא איחר בתפילה: "יום קודם הייתי בוליא אצל הגאון הגדול רבי חיים עוזר זצוק"ל, וכשחזרתי הביתה לראדין השעה היתה מאוחרת בלילה, ומכיון שכך החלטתי להישאר ער עד הזמן שמתור כבר להתפלל שחרית, ואחרי התפילה ללכת לנוח מעט. לבסוף נרדמתי, זו היתה סיבת האיחור לתפילה". המשיך החפץ חיים ואמר: "למה אני אומר לכם זאת? כדי שלא תלמדו ממני לאחר אף אתם לתפילה, אלא שתדעו שהיתה לי סיבה מיוחדת לכך..."

"ואם תשאלו למה אני חושש כל כך?", המשיך החפץ חיים, "מי אומר שאם הרב איחר

שההילוך
בדרך התורה
הוא הגדול
שבסיגופים
לגוף

מיני מתיקה

בפרשת השבוע נאמר "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה". חשבתי להסביר בדרש בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, "ויחי יעקב בארץ מצרים", לכאורה קשה אך אפשר לחיות בטומאה קשה של מצרים, אך אפשר להיות בחיות בזה מקום? התשובה היא "שבע עשרה שנה", שבע עשרה בגימטריא ט"ב, ואין טוב אלא תורה, מי שדבוק בתורה הקדושה יכול לחיות בכל מקום בעולם ולא להיפגע ברוחניותו.

ואולי אפשר להוסיף רמז נפלא מלשון המדרש תנחומא בפרשת בשלח: "רבי אליעזר בן חסמא אומר, מקרא זה רשום ומפורש הוא על ידי איוב, שנאמר (איוב ה') הִינָּהּ גָּמָא בְּלֵא בַצָּה וגו', כשם שאי אפשר כן אִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לְחַיּוֹת אֲלֵא אִם כֵּן מִתְּעַסְקִין בְּדַבְרֵי תוֹרָה", כלומר שגם כשאדם נמצא במצב שאינו יכול לחיות מבחינה רוחנית, הפתרון עבורו יהיה שיתעסק בדברי תורה.

בענין זה מסופר על כ"ק מרן הרה"ק רבי איתמר מנדבורנה זצוק"ל שהיה גר בטשורוביץ ושם גידל במסירות את כל ילדיו בדרך התורה והיראה, על אף שהיתה עיר מודרנית מאוד כדוע, טשורוביץ הרי היתה לא ירושלים ולא בני ברק... היה שומר עליהם בקפדנות שלא יצאו לרחוב עד כדי כך שלא הכירו כלל את הרחובות הסמוכים לביתם. ופעם שאל אותו יהודי פשוט מתושבי טשורוביץ, מדוע הוא נועל בפני בניו את דלתות ביתו ומצמצם את השכלתם. פתח לפניו רבינו את הסיוד בתמילת "רבונו של עולם" של מוצש"ק, והראה לו את כל השערים הנפתחים לשומרי התורה, באמרו: "ראה נא, אני נועל בפניהם דלת אחת, אולם אני פותח לפניהם את כל השערים הנשגבים. האם עדיף שחלילה אפתח לפניהם דלת אחת בעיירה זו ועל ידי זה יינעלו בפניהם כל אותם השערים הטובים?..."

לתפילה יש ללמוד ממנו חלילה להקל? מהגמרא בפסחים דף מ"ב (המובא לעיל) רואים שהתלמידים עושים מיד כמעשה הרב, מבלי לנסות לרדת לשורש סיבת המעשה. ולכן הייתי חייב להסביר את הסיבה לאיחור בתפילה, "סיים הח"ח".

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ה אב תשע"ג, פסחים דף מ"ב)

התובנות של הרה"ק הנועם אלימלך במחלוקת התנאים

השבוע נלמד בדף היומי (דף מ"א מ"ד) מחלוקת התנאים מה לומדים מהפסוק "וכל משרת ענבים לא ישתה", שלשיטה אחת אנו לומדים מכך לטעם כעיקר, ולשיטה אחרת אנו לומדים שהיתר מצטרף לאיסור, כלומר שחצי זית היתר וחצי זית איסור מצטרפים לאסור.

את דברי הגמרא מבאר בספר הקדוש נועם אלימלך (פרשת נשא) בדרך העבודה והחסידות, ששניהם באים להורות לנו דרך בעבודת ה'.

"טעם כעיקר" היינו שאפילו מחשבה רעה או הסתכלות איסור חלילה הרי היא כעיקר עבירה, ויש להיזהר ממנה מאוד כמו מעיקר עבירה. ו"היתר מצטרף לאיסור" היינו כי בעסק הפרנסה יש הרבה מכשולות שצריך מאוד להיזהר מהם, והרבה נכשלים בעסקיהם בחששות שונות, ואף שחלק מהעסקים הם באמונה כראוי, מ"מ מכיון שיש בזה גם חלק שאינו באמונה, אנו

מילי דהספידא

נטפי דמעה לרגל יום השלושים לפטירת הצדיק מחנך הדורות מפארי תלמידי החכמים בבני ברק, מקורבם של גדולי הדורות, הגאון הצדיק רבי משה הלוי טורק זצוק"ל, שנלב"ע ביום י"ח כסלו

דודי ירד לגנו לערוגות הבושם לראות בגנים וללקוט שושנים. נפלה עטרת ראשנו, אוי נא לנו כי חטאנו. הגאון הצדיק הכתר שלנו רבי משה הלוי טורק זצוק"ל נחטף מאתנו. פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה. הגמרא אומרת במסכת מועד קטן: "רוכב בערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק". שמחה גדולה ועצומה בעולמות העליונים, אך שוד ושבר לנו. כל גדולי עולם באים לקבל את פניך בעולם העליון. פאר הדור מרן החזון איש, מרן הפונוביז'ר רב, מרן הרבי בעל ה'שפע חיים' מצאנז, פוסק הדור מרן בעל שבט הלוי, ואותנו עזבת לאנחות.

המחנך של גדולי ישראל, המחנך של האדמורי"ם, המחנך של הדיינים, המחנך של הרבנים, האורים ותומים בנושא חינוך נחטף מאתנו. יתומים היינו. זו אבידה נוראה, לא רק למשפחת טורק, לא רק לזכרון מאיר ולסביבה, אבידה נוראה לכלל ישראל. הצדיק רבי משה שניק תורה ויראת שמים מכל גדולי ישראל, הצדיק שהתבטל לכל גדול מיראאל, הצדיק שהעמיד דורות על גבי דורות של תלמידי חכמים, נחטף מאתנו.

נספר סיפור נורא שסיפר לי הגה"צ ראש ישיבת אורחות תורה, חבר מועצת גדולי התורה, הרב שרגא שטיינמן שליט"א לפני כמה שנים כשנפגשנו: בשנים האחרונות כהו עיניו של הצדיק מבני ברק רבי משה טורק לא עלינו כתוצאה מרשלנות רפואית. מה עושה אדם שקורה לו כזה טרגדיה?! תובע את הרופא, תובע את בית החולים במליוני שקלים. עסוק עם עורכי דינים, עסוק עם חברות הביטוח. מה עשה הצדיק רבי משה? שלח מכתב ארוך, בו הוא מבקש מחילה מהרופא. הוא הפסיק לראות לא עליכם, והרופא מקבל פיוסים... איפה יש בעולם כאלה צדיקים?

רבי משה, אי אפשר לתאר את האהבת נפש שאבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי אהב אתכם, אי אפשר לתאר את האהבה את הידידות של פוסק הדור מרן הרב וואזנר זצוק"ל אליכם. מה שאנחנו ניקח אתנו לכל החיים מדמותכם הנפלאה, רבי משה, זה האמונת צדיקים, זה הצהלתו בפניו, וזה השמחת חיים! במקום לשבת בבית ליל ולבכות על הקושי שלכם, קרנתם מאושר והקרנתם אושר ושמחה לכל יהודי ויהודי. לא אשכח איך שראיתי אתכם מתחבא בטיש אצל הרבי מרן ה'חוקי חיים' משומרי אמונים זצוק"ל כדי לשמוע דברי אלקים חיים, וכך כל ימי חייכם ינקתם תורה ויראת שמים מכל גדולי ישראל.

כמה אני אסיר תודה עבורכם, רבי משה, כמה הכרת הטוב אני חייב לכם, כמה עזרתם לי בכל מיני צמתים בחיים, כמה עם כל הטרדות שלכם לא שכחתם ממני.

יהי רצון שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו, שנזכה להקיצו ורננו שוכני עפר, ושכבר נזכה לגאולה קרובה, אמן.

(ההספד נאמר בפתיחה לשיעור, י"ח כסלו, פסחים דף י"ג)

מקולמוסם של הקוראים

בכלל ובמיוחד דברי רבינו הקדוש בעל הישועות משה ז"ע, אשריך בזה ובבא בהפצת לימוד התורה במתק לשון בהירות ובהבנה לכל שומעי לקחו. וברכתי ברכת הדיוט אבל ברכת כהן, יהי רצון שיזכה להרבות כבוד התורה וכבוד שמים ויתרבו ספסלי ביהמ"ד בלימוד הדף היומי ובשיעית קול הדף בביתם ולהביא את האור הגנוז בתורה לתוך הבית.

מנאי ידו מוקירו ומעריכו, הערשיל כץ, משב"ק מוויניץ

בס"ד יום ראשון כ' כסלו יומא דהילולא של כ"ק מרן אדמו"ר בעל האמרי ברוך מוויניץ "פאר מקדושים" לפ"ק לכבוד המגיד שיעור הגדול הרב הגאון רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א מה מאוד עלץ לבי בראותי את דבריך המתוקים

הרב חיד"א מפרש בספרו דבש לפי (אות ה) את הפסוק "כי חמת אדם תתןך שְׁאֵרֵית חמת תתגור" (תהלים עו, יא), על פי מה שאמרו רז"ל כי המודה לה' על נס שנעשה לו הקב"ה מצילו מצרה אחרת. וזה פירוש הכתוב "כי חמת אדם תתןך", כאשר ניצל האדם מחימה-מצרה שבאה לו, והוא מודה להש"ת, על ידי זה "שארית חמות תתגור", שארית חמות היינו שאר צרות, תתגור פירושו תעכב, מלשון חגירת הצפורן, והיינו שעל ידי זה ניצל מצרות אחרות.

מאוצרות הפרשה

גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב (מט, ט). נראה לי כי גד ר"ת ג'ומל ד'לים, פירוש שמי שגומל חסד לזרע ישראל בכל כוחו, גדוד יגודנו, אזי כמות של מלאכי השרת סובבים אותו ושומרים אותו מכל דבר רע ח"ו. והוא יגוד עקב, פירוש עוד זוכה שמבדיל ומכרית מאתו היצר הרע שנקרא עקב כמו שנאמר (בראשית ג, טו) ואתה תשופנו עקב, ויגוד הוא לשון כריתה (אור לשמים).

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661